

Από τη Σκλίβανη

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΣΚΛΙΒΑΝΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ «Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ»

Έτος 19ο • Αριθμός φύλλου: 88 • Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2025 • Κλεισθένους 15, 105 62 Αθήνα

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΜΝΗΜΗΣ ΣΤΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ 1940 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

— ημερώματα Δευτέρας 28ης Οκτωβρίου 1940 και
— ώρα 03.00 πρωινή ο Ιταλός Πρέσβυς στην Αθή-
— να Εμμανουέλε Γκράτσι επισκέφθηκε απρό-
σκλητος το σπίτι του τότε Έλληνα Πρωθυπουργού
Ιωάννη Μεταξά και του ζήτησε την άνευ όρων παρά-
δοση της πατρίδος μας.

Ο Μεταξάς αν και δικτάτορας εκείνη την κρίσιμη
στιγμή έγινε η φωνή της συλλογικής συνείδησης του
Έθνους, του Ελληνικού Λαού που πάντα επιλέγει την
Ελευθερία, όποιο κι αν είναι το κόστος. Του απάντη-
σε στη Γαλλική γλώσσα «Λοιπόν έχουμε πόλεμο».

Αμέσως μετά κάλεσε τον τότε Αρχηγό των Ενό-
πλων Δυνάμεων και κηρύχθηκε γενική επιστράτευση.

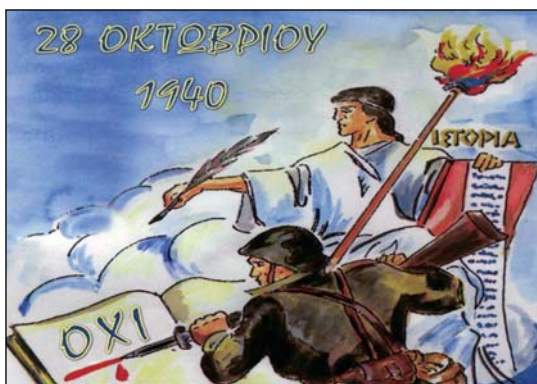
Η Ελλάδα βρέθηκε στην πρώτη γραμμή της Ιστο-
ρίας. Στα απόκρημνα βουνά της Ηπείρου, όπου ο
άνεμος σφυρίζει αιώνες τώρα θρύλους και παραδό-
σεις, γράφτηκε ένα από τα πιο ένδοξα κεφάλαια του
Β' Παγκοσμίου πολέμου. Οι Έλληνες στρατιώτες,
ανεπαρκώς εξοπλισμένοι και με ελάχιστες προμήθει-
ες, αντιστάθηκαν με απaráμιλλο θάρρος στις περι-
βόητες Ιταλικές μεραρχίες που θεωρούσαν δεδομέ-
νη και μάλιστα δια περιπάτου την κατάκτηση της μι-
κρής γι' αυτούς Ελλάδας.

Ο ηρωισμός των στρατιωτών και των απλών αν-
θρώπων της Ηπείρου με εμφαντική την παρουσία
των ηρωίδων γυναικών της υπαίθρου και των πόλε-
ων, δεν ήταν απλώς πράξη άμυνας. Ήταν μια αυθε-
ντική έκφραση αγάπης για την Πατρίδα, μία πίστη
βαθιά ριζωμένη στην Ελευθερία. Στις σκληρές μάχες
της Πίνδου και του Καλπακίου, οι Έλληνες πολεμι-
στές απέδειξαν ότι η ψυχή μπορεί να υπερνικήσει
υπέρμετρες δυνάμεις και άρματα. Οι Ιταλοί στρατη-
γοί έμειναν έκπληκτοι από την αντίσταση που συνά-
ντησαν, ενώ η Ευρώπη και ο κόσμος ολόκληρος πα-
ρακολουθούσαν με δέος και θαυμασμό το μικρό σε
πληθυσμό, αλλά μέγα σε φρόνημα Λαό που τόλμησε
να αψηφήσει τις δυνάμεις του φασιστικού Άξονα,
στις οποίες οι περισσότεροι Λαοί της Ευρώπης δυ-
στυχώς παραδόθηκαν σχεδόν αμαχητί.

Δύο από τις πιο εμβληματικές μορφές της Ελληνι-
κής αντίστασης στο Αλβανικό μέτωπο ήταν ο στρα-
τηγός Χαράλαμπος Κατσιμήτρος και ο συνταγματάρ-
χης Κων/νος Δαβάκης. Ο στρατηγός Κατσιμήτρος
Διοικητής της 8ης Μεραρχίας στην Ήπειρο, έμεινε
στην Ιστορία για τη στρατηγική του ιδιοφυΐα και το
αλύγιστο φρόνημα που ενέπνευσε στους Αξιωματι-
κούς και στους Στρατιώτες του. Παρά τις αντιξοές
συνθήκες και τον ανεπαρκή εξοπλισμό, οργάνωσε
αποτελεσματικά την άμυνα στο Καλπάκι, καθλώνον-
τας τις υπέρμετρες Ιταλικές δυνάμεις. Η αποφαι-
στικότητα του και η βαθιά του πίστη στη νίκη υπήρ-
ξαν καταλυτικές για την επιτυχία της Ελληνικής άμυ-
νας και εν συνεχεία της σφοδρής αντεπίθεσης που
ακολούθησε.

Από την άλλη, ο συνταγματάρχης Κων/νος Δαβά-
κης ηγήθηκε των Ελληνικών δυνάμεων στην Πίνδο,
σε μια περιοχή εξαιρετικά δύσβατη και υψίστης
στρατηγικής σημασίας. Με απaráμιλλο θάρρος και
ευφυΐα, ο Δαβάκης κατάφερε να αποκρούσει τις επί-
μονες επιθέσεις της επίλεκτης μεραρχίας Αλπι-
νών «ΤΖΟΥΛΙΑ» ανατρέποντας τα Ιταλικά σχέδια
για ταχεία προέλαση. Η ηρωϊκή του στάση και η ικα-
νότητά του να εμπνέει τους άντρες του τον κατέ-
στησαν θρύλο του μετώπου. Παρά τον σοβαρό τραυ-
ματισμό του στη μάχη έμεινε εκεί πολεμώντας σαν
λιοντάρι. Το παράδειγμα του ενέπνευσε τους μαχη-
τές της Πίνδου να συνεχίσουν τον αγώνα με ατσάλι-
νη θέληση.

Γράφει
ο Δημήτριος Φ. Ντάουλας

Το αποτέλεσμα γνωστό, ταπείνωση των φασιστι-
κών Ιταλικών δυνάμεων, τις οποίες ανάγκασαν σε
άτακτη οπισθοχώρηση τρομοκρατώντας τες φωνά-
ζοντας ΑΕΡΑ!!!

Άναυδη έμεινε η ανθρωπότητα από την ηρωϊκή
στάση των προγόνων μας. Ο Γουϊνστον Τσώρτσιλ
πρωθυπουργός της Αγγλίας είπε τότε το περίφημο
«Μέχρι τώρα λέγαμε ότι οι Έλληνες πολεμούν σαν
ήρωες, από τώρα και στο εξής θα λέμε ότι οι ήρωες
πολεμούν σαν ΕΛΛΗΝΕΣ!!!»

Η νίκη αυτή οφείλεται στο ηρωϊκό φρόνημα και
στη γενναία ψυχή των προγόνων μας, στο ευφυέ-
στατο στρατηγικό σχέδιο του αείμνηστου Στρατηγού
Κατσιμήτρου και στην προστασία και σκέπη της
ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ, την παρουσία της οποίας
στο μέτωπο ομολόγησαν εκατοντάδες στρατιώτες
μαχητές που την είδαν να ευλογεί το δίκαιο αγώνα
μας.

Δεν είναι καθόλου τυχαίο που και οι δύο Εθνικές
μας εορτές είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το Ιερό
πρόσωπο της ΠΑΝΑΓΙΑΣ μας και εορτάζουμε στις 25
Μαρτίου τον Ευαγγελισμό της και στις 28 Οκτωβρίου
την Αγία σκέπη της.

Μετά την απρόσμενη ήττα για τον άξονα, αναγκά-
στηκε η χιτλερική Γερμανία να αποστείλει επίλεκτες
δυνάμεις για την κατάκτηση της Ελλάδας. Συνάντη-
σε όμως ισχυρή αντίσταση ιδιαίτερος στα οχυρά του
ΡΟΥΠΕΛ. Στις 6 Απριλίου 1941, οι ναζιστικές δυνά-
μεις επιτέθηκαν στη λεγόμενη τότε γραμμή Μεταξά
και των οχυρών Ρούπελ στα Ελληνοβουλγαρικά σύ-
νορα, εκτιμώντας ότι θα κατακτούσαν γρήγορα τις
Ελληνικές θέσεις. Όμως βρέθηκαν αντιμέτωποι με

την ακλόνητη θέληση των υπερασπιστών, που με πε-
νιχρά μέσα, αλλά ατσάλινη ψυχή, κράτησαν τις θέ-
σεις του με ηρωισμό. Παρά τον ανελέητο βομβαρδι-
σμό από το Γερμανικό πυροβολικό και την αεροπο-
ρία, οι Έλληνες στρατιώτες πολέμησαν μέχρις εσχά-
των, αναγκάζοντας ακόμα και τους Γερμανούς αξιω-
ματικούς να υποκλιθούν στο θάρρος τους.

Ο Διοικητής των οχυρών ταγματάρχης ΔΟΥΡΑ-
ΤΣΟΣ, αρνήθηκε να παραδώσει τις θέσεις του μαχό-
μενος μαζί με τους ηρωϊκούς Αξιωματικούς και
Στρατιώτες του υπέρ Πατρίδος. Μόνο μετά την ολο-
κληρωτική κατάρρευση του μετώπου από τη Γερμανι-
κή εισβολή στη Νότια Ελλάδα διατάχθηκε η παρά-
δοση.

Τότε συνέβη το εξής απροσδόκητο, ο βλοσυρός
και σκληρόκαρδος Γερμανός Διοικητής της 12ης
Στρατιάς της ΒΕΡΜΑΧΤ, στρατηγός Βίλχελμ Λιστ,
έδωσε εντολή στους Γερμανούς στρατιώτες να πα-
ρουσιάσουν όπλα κατά την έξοδο από τα οχυρά των
ηρωϊκών παιδιών της Ελλάδας, αναγνωρίζοντας την
ανδρεία τους!!!

Το Ρούπελ έμεινε στην ιστορία ως σύμβολο αντί-
στασης και αυταπάρνησης αποδεικνύοντας ότι το
Ελληνικό φρόνημα δεν καταβάλλεται από υπέρμε-
τρες δυνάμεις, αλλά στέκει αγέρωχο απέναντι σε
κάθε εισβολέα.

Η σημαντική αυτή καθυστέρηση των δυνάμεων
του άξονα βοήθησε τα μέγιστα έτσι ώστε να οργα-
νωθεί καλύτερα η τότε Σοβιετική Ένωση και να απο-
κρούσει τη ναζιστική επίθεση, γεγονός που αναγνω-
ρίστηκε απ' όλο τον ελεύθερο κόσμο και επιβεβαιώ-
θηκε για άλλη μια φορά η αλήθεια, ότι κανένας δίκαι-
ος και τίμιος αγώνας δεν πάει ποτέ χαμένος.

Μετά την εισβολή των Γερμανών και την κατοχή, η
Ελλάδα, η Πατρίδα μας βίωσε πάρα πολύ δύσκολες
καταστάσεις. Οι εκτελέσεις, τα ολοκαυτώματα στα
ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ, ΔΙΣΤΟΜΟ, ΚΑΝΔΑΝΟΣ, ΔΟΞΑΤΟ,
ΛΙΓΓΙΑΔΕΣ, ΜΟΥΣΙΩΠΙΤΣΑ, ΚΑΜΜΕΝΟ ΑΡΤΑΣ και
αλλού, καθώς η πείνα και οι μεγάλες καταστροφές
των υποδομών σημάδεψαν τη χώρα μας.

Ωστόσο το πνεύμα της αντίστασης δεν έσβησε. Οι
Έλληνες πρόγονοι μας δεν αποδέχθηκαν ποτέ την
κατοχή ως τετελεσμένο γεγονός, οργάνωθηκαν, πο-
λέμησαν στα βουνά, αντιστάθηκαν με κάθε μέσο, κα-
ταφέροντας σοβαρά πλήγματα στον κατακτητή.

Κορυφαία στιγμή της Ενωμένης Εθνικής Αντίστα-
σης ήταν η ανατίναξη της γέφυρας του ΓΟΡΓΟΠΟ-
ΤΑΜΟΥ στο Νομό Φθιώτιδος.

Γεγονός σπουδαίο και σημαντικό αφού καθυστέ-
ρησε τον αναφοδιασμό των Γερμανικών δυνάμεων
στην Αφρική, με αποτέλεσμα να οργανωθούν οι Συμ-
μαχικές δυνάμεις και να λυτρωθεί η ανθρωπότητα
από το «τέρας» του ναζισμού και του φασισμού.

Στην Ήπειρο η αντίσταση πήρε ιδιαίτερες διαστά-
σεις, οι αντάρτες που γνώριζαν κάθε μονοπάτι και
κάθε σπηλιά, χτυπούσαν τον εχθρό και επέστρεφαν
στα κρησφύγετά τους. Οι κάτοικοι των χωριών
(εκτός ελαχίστων επιαισχυντων εξαιρέσεων) στήρι-

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΑΜΟΙ

• Ο Καλέτσιος Δημήτριος του Βασιλείου και της Ευγενίας και η Σταυροπούλου Έλλη του Χρήστου και της Σταυρούλας παντρεύτηκαν στις 14 Ιουνίου 2025. Ο γάμος τελέστηκε στον Ιερό Ναό Αναστάσεως Χριστού Καλαμάτας.

Ευχόμαστε στους νεόνυμφους να ζήσουν ευτυχισμένοι.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

• Ο Κων/νος Λαμπρ. Σταυρόπουλος και η Ιωάννα Τσουμάνη απέκτησαν κοριτσάκι.

• Ο Κουκολιάς Χρήστος και η Άλκηστις Νικ. Παννάκου απέκτησαν κοριτσάκι.

Ευχόμαστε να τους ζήσουν τα νεογέννητα.

ΘΑΝΑΤΟΙ

• ΒΟΥΛΑ ΒΑΣ. ΦΛΩΡΟΥ

• ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΛΕΟΝΤΙΟΥ το γένος ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

• ΜΑΡΙΑ ΧΡΗΣΤΟΥ - ΒΑΓΓΕΛΗ

Θερμά συλλυπητήρια στις οικογένειες των θανόντων.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Σας ευχαριστούμε όλες & όλους για την εμπιστοσύνη, την στήριξη και την αγάπη που προσφέρετε στη Αδελφότητα μας και σας παραθέτουμε παρακάτω τα ονόματα των συνδρομητών:

ΠΑΥΛΟΣ ΝΑΤΣΙΑΣ

ΚΛΟΥΡΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΤΣΙΠΡΟΦΤΗΣ ΣΑΚΗΣ (MACRO TOURS)

Από τη Σκλίβανη

Περιοδική έκδοση της Αδελφότητας

Σκλιβανιτών Αττικής

«Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ»

Κλεισθένους 15 - Τηλ.: 6946 622292

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

Η Αδελφότητα Σκλιβανιτών Αττικής

ΕΚΔΟΤΗΣ

Τζιριβήλας Κωνσταντίνος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Συντάσσεται από επιτροπή

Υπεύθυνος έναντι του νόμου ο πρόεδρος της Αδελφότητας Κων/νος Τζιριβήλας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ

ΑΒΕΛ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ, 210 9711877

Email: aveltypo@gmail.com

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Ο Τραπεζικός λογαριασμός της Αδελφότητας Σκλιβανιτών Αθηνών είναι:

Τράπεζα Πειραιώς

GR 0501710400006040144594782

Τζιριβήλας Κωνσταντίνος του Δημητρίου

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΚΛΙΒΑΝΗΣ

Πέρασε και αυτό το καλοκαίρι με συναισθήματα και σκέψεις για το τι έρχεται να μας κατακλύζουν. Άνθρωποι φεύγουν από τη ζωή, πρόσωπα αγαπημένα και τα σημάδια εμφανή στη μικρή κοινωνία μας που ερημώνει. Οι φορείς του χωριού προσπαθούν να υπάρχει ζωή στο χωριό. Πολλές δράσεις και εκδηλώσεις μέσα στο καλοκαίρι που είχαν τη στήριξη και αποδοχή των χωριανών μας. Η Αδελφότητα Ιωαννίνων με τα πολιτιστικά δρώμενα, τις εμφανίσεις του χορευτικού τμήματος εμπνέει τις νεότερες γενιές. Η Αδελφότητα Αττικής με τα «ανταμώνματα» και την έκδοση της εφημερίδας να αποτελεί το μέσο επικοινωνίας με τους απανταχού Σκλιβανίτες, με απαραίτητη την εξασφάλιση της συνέχειάς της από όλους μας.

Το κοινοτικό Συμβούλιο, σε ένα ιδιαίτερο δημοτικό πλαίσιο, με τον πρόεδρο να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια. Τον τιμά ιδιαίτερος το ότι με πολύ προσωπική εργασία προσπαθεί να επιλύσει τα καθημερινά προβλήματα που ανακύπτουν. Οφείλουμε ασφαλώς ένα μεγάλο ευχαριστώ στα καφενεία του χωριού μας που παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν μας προσφέρουν τον καθημερινό τόπο συνάντησης.

Ο Ορειβατικός Σύλλογος διακατέχεται από απόλυτη διάθεση συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα. Στις εκδηλώσεις του Ιουλίου, όπως στο Σαρακατσάνικο Αφιέρωμα τιμούμε παλαιότερες γενιές Σαρακατσάνων Σκλιβανιτών και έναν υπέροχο πολιτισμό με ιδιαίτερη μουσική παράδοση. Στην εκδήλωση με τους Σκλιβανίτες μουσικούς που γίνεται την 12η Αυγού-

στου κάθε χρόνο δίνουμε χώρο σε νέους του χωριού μας και όχι μόνο, με μουσική παιδεία. Η εκδρομή του ορειβατικού αποτελεί παράδοση κάθε χρόνο. Μέλημά μας είναι να γνωρίζουμε μέρη της περιοχής μας με ιδιαίτερο κάλος και περιβαλλοντικό ενδιαφέρον.

Η ορειβάσια και οι πεζοπορίες συμβάλλουν στην διατήρηση της φυσικής κατάστασης αλλά και στη διαπαιδαγώγηση των νεότερων στο φυσικό τρόπο ζωής.

Οι θέσεις του Ορειβατικού Συλλόγου που αφορούν στην περιοχή μας είναι:

1. Η διάσωση της Πέρδικας και των Ζαρκαδιών
2. Η μελέτη για τη δυνατότητα δημιουργίας Ορεινού Πάρκου στη Μεγάλη Ράχη
3. Σύγχρονο μικροκτηριακό καταφύγιο με δυνατότητα διανυκτέρευσης
4. Σήμανση και καθαρισμός μονοπατιών στην πεδινή και ορεινή ζώνη
5. Δημιουργία Αντιπυρικών Ζωνών

Τέλος θα ήθελα να τονίσω ότι τα οικονομικά του συλλόγου είναι στη διάθεση του κάθε ένα και της κάθε μιας. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους χωριανούς και τους φορείς για τη στήριξή τους. Κλείνοντας, για το το καλοκαίρι του 2026 στις 18/7 είναι το Σαρακατσάνικο αφιέρωμα και στις 25/7 η εκδήλωση του Αηλιά.

Σκλίβανη 17/8 2025

Με εκτίμηση

Γιάννης Χρήστου

ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ ΑΕΙ

- **ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ** του Γεωργίου και της Ελένης Τζιριβήλα, ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΚΟΖΑΝΗ
- **ΚΟΚΚΑ ΝΕΦΕΛΗ** του Σωτηρίου και της Βασιλικής Κατσάνου, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ, ΚΟΜΟΤΗΝΗ

- **ΚΑΤΣΑΝΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ** του Ευαγγέλου, ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΥΛΙΚΩΝ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
- **ΣΤΑΥΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ** του Γεωργίου και της Παρασκευής Τζιριβήλα, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
- **ΧΡΗΣΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ** του Βασιλείου, ΧΗΜΙΚΟ ΚΑΒΑΛΑΣ
- **ΛΙΟΝΤΟΥ ΑΦΡΟΔΙΤΗ**, εγγονή του Αθανασίου Ζαρκάδα, ΣΧΟΛΗ ΥΠΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Γιά τους επιτυχόντες στα ΑΕΙ, αλλά και για τα υπόλοιπα κοινωνικά θέματα, έχουμε ενημερωθεί από τις οικογένειες. Για τυχόν παραλήψεις μας ενημερώνετα στο email: sklivaniathens@gmail.com

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

**Κοπή Πρωτοχρονιάτικης Πίτας
25/1/2026 • Αίθουσα εκδηλώσεων
Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας**

**Ετήσιο Αντάμωμα - Χορός της Αδελφότητας
15/2/2026 • Restaurant 10-11**

Οι Σαρακατσαναίοι στο Ξηροβούνι

Αναδημοσίευση από το περιοδικό «Σαρακατσαναίοι» της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΑΙΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ, έτος 41ο 2025

Γράφει ο Βαγγέλης Π. Παπιγκιώτης

Το Ξηροβούνι είναι ένα βουνό στην καρδιά της Ηπείρου, στη συμβολή των ορίων των νομών Ιωαννίνων, Άρτας και Πρέβεζας, με ψηλότερη κορυφή τον Ζυγό (1.754 μέτρα). Οι βόρειες υπώρειές του φτάνουν στο λεκανοπέδιο των Ιωαννίνων. Νότια το βουνό καταλήγει στον κάμπο της Φιλιππιάδας και της Άρτας. Στα δυτικά και στα ανατολικά του ορίζεται αντίστοιχα από τις κοιλάδες των ποταμών Λούρου και Αράχθου. Πίσω από αυτές τις κοιλάδες ορθώνονται οι επιβλητικοί ορεινοί όγκοι της Ολίτσικας (Τόμαρου) στα δυτικά και των Τζουμέρκων στα ανατολικά. Ανάμεσα από το Λούρο και το Ξηροβούνι περνάει ο δρόμος που ενώνει τα Γιάννινα με την Άρτα και το λιμάνι της Πρέβεζας. Αυτόν τον δρόμο χρησιμοποιούσαν και οι Σαρακατσαναίοι, όταν κινούνταν από τα βουνά του Ζαγορίου προς τα χειμαδιά της Πρέβεζας και της Ακαρνανίας¹.

Τα χωριά που βρίσκονται γύρω από το Ξηροβούνι είναι: Στην Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων: Πλατανούσσα (Ραψίστα), Μονολίθι (Βορδό), Καλέντζι, Πηγάδια (Βαλτσιώρα), Σκλίβανη. Στην Περιφερειακή Ενότητα Πρέβεζας: Ανώ, Γυμνότοπος (Γκουλιάδες) και Γοργόμυλος (Μουλιανά). Στην Περιφερειακή Ενότητα Άρτας: Αμμότοπος (Κουμτζιάδες), Πιστιανά, Ροδαυγή (Νισίστα), Σκούπα, Φανερωμένη και Δαφνωτή (Τζοβίστα).

Το Ξηροβούνι είναι ένα βουνό μετρίου μεγέθους για τα δεδομένα της Ηπείρου. Ωστόσο διαθέτει αξιόλογα βοσκοτόπια. Οι κάτοικοι των γύρω χωριών ασχολούνταν με την κτηνοτροφία και παράλληλα καλλιεργούσαν όσπρια και σιτηρά, για αυτοκατανάλωση, σε μικρές ορεινές εκτάσεις. Γι' αυτούς τους λόγους στο Ξηροβούνι δεν ήταν εύκολη η εγκατάσταση μεγάλων τσελιγκάτων. Οι Σαρακατσαναίοι που επέλεξαν, ή αναγκάστηκαν, να μείνουν με τα κοπάδια τους στην περιοχή αποτελούσαν συνήθως μικρούς σχηματισμούς συγγενικών οικογενειών.

Δεν γνωρίζουμε πότε οι Σαρακατσαναίοι ξεκίνησαν να ανεβαίνουν στο Ξηροβούνι. Η λογική λέει ότι, καθώς το βουνό βρίσκεται κοντά στις περιοχές που δραστηριοποιούνταν, θα ξεκαλοκαίριζαν κι εκεί, εάν βέβαια υπήρχαν διαθέσιμα βοσκοτόπια. Ο Χρήστος Τσουμάνης αναφέρει ένα γεγονός που οδήγησε κάποιες σαρακατσάνικες οικογένειες στην περιοχή. Το γεγονός αυτό έμεινε στη συλλογική μνήμη των Σαρακατσαναίων με την έκφραση: "από τον καιρό της Βαλτσιώρας"².

Την άνοιξη του 1870 η ληστεία στην Ηπειρο, κυρίως στο Ζαγόρι, βρίσκεται σε έξαρση. Μέσα στις ληστρικές συμμορίες βρίσκονται και Σαρακατσαναίοι και στις περισσότερες από αυτές είναι οι "κολαούζοι" (οι οδηγοί που δείχνουν στους ληστές τα σπία των πλουσιότερων χωριών). Οι Ζαγοριόσι διαμαρτύρονται στον Τούρκο διοικητή των Ιωαννίνων, ο οποίος εκδίδει διαταγή, με την οποία απαγορεύει στους Σαρακατσαναίους να βγουν το καλοκαίρι στο Ζαγόρι. Πού θα ξεκαλοκαίριαζαν τόσες οικογένειες; Σε σύναξη των τσελιγκάδων αποφασίστηκε να μεριτεύσει ο καπετάνιος Γιώργος Ζήκος³ από τη Ζόριστα (Πεντόλακκος) Λάκκας Σουλίου στο Διοικητή Ιωαννίνων, που ήταν φίλος του, για άρση της διαταγής. Εν τέλει, ο Τούρκος διοικητής επιτρέπει να βγουν μόνο τα κοπάδια στο Ζαγόρι και οι οικογένειες να παραμείνουν πιο χαμηλά.

Στο περιστατικό αυτό αναφέρεται το παρακάτω δημοτικό τραγούδι:

Τίνος κονάκια γαιγονται; Τίνος κοπές διαβαίνουν;

Είναι του γερο-Θόδωρου, είναι του Μάνθου Τάγκα.

Εστειλανε το Νικολό να πάει στον καπετάνιο.

- Ξαν τι χαμπέρια, Νικολό, από τον καπετάνιο;

- Να φύγουνε τα πρόβατα, να μείνουν τα κονάκια.

Αλλά θα βγουν σ'ν Ολίτσικα, άλλα στους Παπαδάτες,

τα πιο πολύ περ'στέρα θα πάνε στη Βαλτσιώρα.

Επειτα από αυτό το ξεκαλοκαίριασμα, αρκετές οικογένειες "κατάκτασαν" στα χωριά. Φάρες, όπως Γουλαίοι, Μαγκιωραίοι, Σκανταλαιοί, Μπαρκαιοί, Βρακαιοί, Κοντογιωργαίοι, έμειναν στη Βαλτσιώρα, στη Σκλίβανη, στα Πεστά, στο Κουκλέσι, στην Παναγιά, στο Κεράσοβο⁴.

Τα χωριά που αναφέρει ο Τσουμάνης ανήκουν στο Ξηροβούνι και στις νότιες υπώρειες της Ολίτσικας. Πρόκειται για ημιορεινά χωριά, που διαθέτουν χειμερινά και καλοκαιρινά βοσκοτόπια. Όσον αφορά τις οικογένειες που καταγράφει, πρόκειται για κτηνοτροφικές οικογένειες, εκ των οποίων άλλες έχουν διατηρήσει τη μνήμη της σαρακατσάνικης καταγωγής τους, ενώ άλλες, στις μέρες μας τουλάχιστον, δεν θυμούνται κάτι τέτοιο.

Στη Σκλίβανη έχουν εγκατασταθεί από τον 19ο αιώνα σαρακατσάνικες οικογένειες: Φερεντίνος, Γούλας, Μαγγιώρος, Γιαννάκος (Φερεντίνος), Κατσάνος. Ο Γιάννης Χρήστου, Σκλιβανίτης, με καταγωγή από τους Φερεντιναίους, θεωρεί ότι την εγκατάσταση των Σαρακατσαναίων στο χωριό του ευλόγησε το γεγονός ότι το 1843 οι Σκλιβανίτες κατάφεραν την απαλλαγή του χωριού τους από το καθεστώς του τσιφλικιού, με αποτέλεσμα οι χωριανοί να πληρώνουν λιγότερους φόρους στο Οθωμανικό κράτος.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που κατάφερε να συγκεντρώσει, οι πρώτοι Φερεντιναίοι που εγκαταστάθηκαν στο χωριό είναι ο Κώστας με τον γιο του Χρήστο, οι οποίοι αναγκάστηκαν, κυνηγημένοι από βεντέτα, να φύγουν από την Αιτωλοακαρνανία και να περάσουν στο "Τούρκικο". Εγκαταστάθηκαν στον κάμπο της Σκλίβανης, στο σημείο που ονομάστηκε "Στάνες", κοντά στον σημερινό οικισμό με το όνομα "Προφήτης Ηλίας". Σε κοινική απόσταση εγκαταστάθηκαν οι Γουλαίοι. Νοτιότερα, κοντά στον Άγιο Χριστόφορο, βρισκόταν η στάνη των Μαγγιωραίων.

Μαγγιωραίοι εγκαταστάθηκαν και στη Βαλτσιώρα (σημερινά Πηγάδια), προερχόμενοι από τη Φανερωμένη, από την άλλη πλευρά του Ξηροβουνίου⁵. Παρέμειναν στο χωριό το καλοκαίρι και τον χειμώνα διαχειμαζαν στον Άγιο Γεώργιο, κοντά στη Φιλιππιάδα. Στο χωριό υπάρχει επίσης και μία οικογένεια Σιντόρη⁶.

Στη Βαλτσιώρα παρέμειναν και άλλες κτηνοτροφικές οικογένειες: Οι Σκανταλαιοί, που ήρθαν από το Πετροβούνι και οι Κοντογιανναίοι, που ήρθαν από τα Παλιάμπελα Βόνιτσας. Και οι δύο οικογένειες είχαν κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις ψηλά στο βουνό και το χειμώνα μετακινούνταν. Ξεχειμάζαν κοντά στο Άκτιο, σε αχυρένια κονάκια⁷. Ο Τσουμάνης τις θεωρεί σαρακατσάνικες, ωστόσο σήμερα τους απογόνους τους δεν έχει διατηρηθεί ισχυρή κάποια τέτοια μνήμη. Είναι γεγονός, ωστόσο, ότι και οι δύο οικογένειες έχουν συμπεθερέψει με σαρακατσάνικες οικογένειες της περιοχής.

Γεγονός είναι, ωστόσο, ότι η ταυτότητα σχετίζεται με τον τρόπο ζωής και τις συγγενικές σχέσεις περισσότερο και από την καταγωγή: Αν κάποιος Σαρακατσάνος εγκατέλειπε τον νομαδικό βίο, μετά από ένα χρονικό διάστημα θεωρούνταν "χωριάτης". Αντίστοιχα, οι χωρικοί που παντρεύονταν Σαρακατσάνες, τους ακολουθούσαν στις μετακινήσεις και πάντρευαν τα παιδιά τους με "συναφλήδες" ήταν πλέον Σαρακατσαναίοι. Βέβαια, όπως μου ανέφερε ο Βασίλης Καραμπάς, ακόμα και μετά από εκατό χρόνια παραμονής της οικογένειάς του στην περιοχή, οι ντόπιοι τους αποκαλούν "βλάχους", ίσως επειδή συνέχιζαν τις εποχικές μετακινήσεις μέχρι τη δεκαετία του '70 και αποτελούσαν ακόμα μια διακριτή ομάδα.

Οι Καραμπάιοι βρίσκονται σε αρκετά χωριά της γύρω περιοχής, ήδη από τα μέσα του 19ου αιώνα. Οι περισσότεροι παρέμειναν στον Γοργόμυλο από το 1924⁸ και ξεκαλοκαίριαζαν κοντά, στο Κεράσοβο (σημ. Κερασώνα) Πρεβέζης. Στον Γοργόμυλο ήταν και άλλοι Σαρακατσαναίοι: Δόσης, Τσόγκας, Βλάχος, Ροπόκης⁹ (Κοντογιώργος). Από το χωριό αυτό κατόντησαν οι Πανταζαίοι, που ακολουθούσαν το νομαδικό βίο κι έγιναν Σαρακατσαναίοι¹⁰. Επίσης, στο χωριό εγκαταστάθηκε και η οικογένεια των Νταγκιάνων από το Τσαγγάρι Σουλίου. Δεν θεωρείται σαρακατσάνικη οικογένεια, ωστόσο ενδέχεται να έχει σαρακατσάνικη καταγωγή, από τον καιρό που οι Σαρακατσαναίοι πήγαιναν και στα βουνά του Σουλίου *Τσουμαναίοι, Καπρινιωταίοι, Πασχαιοί¹¹).

Στη Φανερωμένη, επίσης, ξεκαλοκαίριαζαν αρκετές σαρακατσάνικες οικογένειες: Γαλανός¹² (Μάστορας), Μαλάκος¹³ (Κάκκος), Δόσης, Μαγγίνας, Μαγγιώρος, Καραμπάς.

Οι σχέσεις των Σαρακατσαναίων με τους Ανωγειάτες ήταν ιδιαίτερες. Στα βοσκοτόπια του χωριού ξεκαλοκαίριαζαν κατά καιρούς Σαρακατσαναίοι, Χασκαίοι, Λιονταίοι, Μαγγιωραίοι. Το Ανώ είναι ένα κτηνοτροφικό χωριό, σε υψόμετρο 1.100 μέτρων. Οι κάτοικοί του, εκ των πραγμάτων, ήταν αναγκασμένοι να μετακινούν τα κοπάδια τους το χειμώνα στους πρόποδες του Ξηροβουνίου και στον κάμπο της Φιλιππιάδας, μοιραζόμενοι τα βοσκοτόπια αυτά με Σαρακατσαναίους.

Από τα τέλη του 19ου αιώνα, κάποιοι εξ αυτών συμπεθερέψαν με τους Σαρακατσαναίους, την καταγραφή

των γενεαλογικών δέντρων από την Αδελφότητα των εν Αθήναις Σαρακατσαναίων Ηπείρου αναφέρονται περιπτώσεις που οι Σαρακατσαναίοι συμπεθερέψαν με Ανωγειάτες: Ο Ανδρέας Κάκκος νυμφεύθηκε την Κωσταντώ Γκάρτζιου (σελ. 75), ο Χρήστος Βέργος την Χρύσω Καραμπά (σελ. 90), ο Νάσιος Μπονόβας την Πολυξένη Ρέτζιου (σελ. 168). Πιο χαρακτηριστικές, όμως, είναι οι περιπτώσεις που Ανωγειάτες νυμφεύθηκαν Σαρακατσάνες, ακολούθησαν το σόι της νύφης κι έγιναν Σαρακατσαναίοι. Τέτοιες είναι οι περιπτώσεις των οικογενειών Χασκή (σελ. 256), Κοντοδήμου, (σελ. 132), Σιντόρη (σελ. 200) και Βέργου (σελ. 28).

Υπάρχουν επίσης κάτοικοι του Ξηροβουνίου που νυμφεύθηκαν Σαρακατσάνες και παρέμειναν στα χωριά τους. Οι απόγονοί τους, εκ μητρός Σαρακατσαναίοι, διατήρησαν ισχυρούς τους δεσμούς με τους συγγενείς της μητέρας τους και αισθάνονται (και) Σαρακατσαναίοι. Ενδεικτικές περιπτώσεις είναι οι οικογένειες Παπατσιμπί, Ζυγούρη, Παπακώστα, Παππά, Καλαμίδα, Φούκα, Χριστοδούλου¹⁴.

Τις τελευταίες δεκαετίες, αρκετοί Σαρακατσαναίοι του Ξηροβουνίου επέλεξαν να παραμείνουν μόνιμα στα χειμαδιά: στους κάμπους της Φιλιππιάδας και της Άρτας: Αμμότοπος, Γυμνότοπος, Δρυόφυτο, Καμπή, Χαυτόπουλο, Κερασώνας (Γούλας, Γάκης, Κοντογιώργος, Καραμπάς, Χασκής, Σιντόρης). Επίσης, βορειότερα, υπάρχουν Σαρακατσαναίοι εγκατεστημένοι ίσως "από τον καιρό της Βαλτσιώρας". Μπάρκας, Δόσης, Γούλας, Λαδιάς, Δόσης, βρίσκονται στο Κουκλέσι, στο Βαρλαάμ, στα Πεστά.

Παρότι στις μέρες μας λίγοι Σαρακατσαναίοι έχουν παραμείνει στα χωριά του Ξηροβουνίου, η παρουσία τους στην περιοχή μένει ζωντανή μέσα από μνήμες και αφηγήσεις, αλλά και με διάφορες εκδηλώσεις. Στο Γοργόμυλο το σαρακατσάνικο στοιχείο είναι ακόμα έντονο. Στο Ανώ αγαπούν ιδιαίτερα τα σαρακατσάνικα τραγούδια, που ακούγονται στα πανηγύρια του χωριού, στα οποία προσκαλούνται Σαρακατσάνοι τραγουδιστές και μουσικοί. Στη Σκλίβανη, εδώ και κάποια χρόνια, με πρωτοβουλία του Γιάννη Χρήστου, ο Ορειβατικός Σύλλογος Σκλίβανης διοργανώνει μουσικές βραδιές, αφιερωμένες στη σαρακατσάνικη παράδοση, με τη συμμετοχή Σαρακατσάνων τραγουδιστών και χορευτικών.

1. Οι στάσεις για διανυκτέρευση των τσελιγκάτων στην περιοχή του Ξηροβουνίου ήταν τρεις. Από βορρά προς νότο: στη θέση Πέντε Πηγάδια, νότια της Σκλίβανης, στο Γοργόμυλο και στον Αμμότοπο. Βλ. "Βαγγέλης Παπιγκιώτης, "Στη στράτα για τα β'νά", περ. Σαρακατσαναίοι έτος 24ο, Ιωάννινα 2007, σελ. 37-42.

2. Χρήστος Τσουμάνης, Σαρακατσαναίοι, Δελτίο Κέντρου Ερευνών Ζαγορίου, τεύχος 2, Δεκέμβριος 1981, σ.43-58. Η συγκεκριμένη εξιστόρηση στη σελίδα 52.

3. Η οικογένεια των Ζηκιάων, με απώτερη καταγωγή από τη Μοσχόπολη της Βορείου Ηπείρου, διατηρούσε για αρκετές γενιές ένοπλο σώμα Λακκιωτών, που αναλάμβανε την προστασία διαφόρων περιοχών της Ηπείρου, όπως του Ζαγορίου και της Τσαρκοβίστας.

4. Ο Βασίλης Καραμπάς, σε συζήτησή μας, μου ανέφερε ότι και οι Καραμπάιοι ξεκαλοκαίριαζαν στο Ξηροβούνι από τον "καιρό της Βαλτσιώρας".

5. Κοντογιάννης Λάμπρος, Πηγάδια (Βαλτσιώρα), Ιωάννινα 2018, Σύμφωνα με τον Κοντογιάννη, το προηγούμενο όνομα της οικογένειας ήταν Λιόντος. Βλ. σελ. 17 και 160.

6. Κοντογιάννης, ό.π., σελ. 165-166.

7. Κοντογιάννης, ό.π., σελ. 102.

8. Αδελφότης των εν Αθήναις Σαρακατσαναίων Ηπείρου, Σαρακατσαναίοι της Ηπείρου. Γενεαλογικά δέντρα, Αθήνα 2015, σελ. 90.

9. Ονομάστηκε έτσι, επειδή είχε σγουρό και μαλακό μαλλί, σαν του αρνιού. Σαν αρνοπούκι.

10. Αδελφότης των εν Αθήναις Σαρακατσαναίων Ηπείρου, ό.π., σελ. 182.

11. Αδελφότης..., ό.π., σελ. 190, όπου αναφέρονται κάτοικοι του Σουλίου με επώνυμα που ταυτίζονται με σαρακατσάνικα: Τζουμάνης, Ντάγκας, Δόσης, Μάστορας, Πάσχος, Μπάρκας.

12. Τον έλεγαν έτσι, επειδή ήταν γαλανομάτης. Για περισσότερες πληροφορίες για την οικογένεια: Αδελφότης..., ό.π., σελ. 29.

13. Αδελφότης..., ό.π., σελ. 73. Ο Δημήτρης Κάκος σκότωσε έναν Τούρκο, κρύφτηκε στο Ανώ και άλλαξε επώνυμο, για να χαθούν τα ίχνη του. Ονομάστηκε έτσι, επειδή ήταν ήρεμος, "μαλακός" άνθρωπος.

14. Πληροφορίες από τον Βασίλη Καραμπά.

Τα σχολικά χρόνια στη δεκαετία του 60-70 στη Σκλίβανη

Από τα μεγαλύτερα χωριά της περιοχής η Σκλίβανη, στη δεκαετία του 60 και 70, είχε μαθητικό πληθυσμό που δικαιολογούσε τη λειτουργία τεσσάρων δημοτικών σχολείων, σχεδόν ένα σε κάθε μεγάλο συνοικισμό. Την εποχή εκείνη σε πολλά ορεινά χωριά οι μαθητές διένυαν μεγάλες αποστάσεις για να πάνε σχολείο, κάτι που θα συνέβαινε και σε μας, λόγω της μεγάλης έκτασης του χωριού και των αποστάσεων μεταξύ των συνοικισμών, αν δεν υπήρχαν αυτά τα τέσσερα σχολεία. Η αστυφιλία που ακολούθησε και η μετακίνηση στις πόλεις, έφερε την μείωση του πληθυσμού και το κλείσιμο και των τεσσάρων σχολείων. Σήμερα τα δύο έχουν μετατραπεί σε μουσεία ενώ τα άλλα δύο αφέθηκαν να ερμώσουν και να γίνουν κατοικία ερπετών και τρωκτικών και δυστυχώς δεν είναι ούτε καν προσβάσιμα.

Πρόσφατα μια εκπομπή έδειχνε ένα χωριό που το σχολείο είχε κλείσει την ίδια εποχή με τα δικά μας. Είχαν όμως την πρόνοια να το διατηρήσουν όπως ήταν την τελευταία μέρα της λειτουργίας του. Το κράτησαν αναλλοίωτο στο χρόνο, να το επισκέπτονται οι μαθητές

των σημερινών σχολείων και να έχουν την εικόνα των σχολείων μιας άλλης εποχής. Μια εικόνα που για όλους εμάς που καθίσαμε σε εκείνα τα πράσινα θρανία, με τα ενσωματωμένα καθίσματα και την ελαφριά κλίση της επιφάνειας, με το ράφι στο κάτω μέρος για τα βιβλία και την βαθιά εσοχή για τα μολύβια κατά μήκος της επιφάνειας, έχει μείνει βαθιά χαραγμένη στη μνήμη μας.

Τα σχολεία του χωριού μας ήταν μονοθέσια και οι δάσκαλοι έμεναν στο χωριό, καθώς τα αυτοκίνητα δεν είχαν μπει στην καθημερινότητα και η μετακίνηση με τα λεωφορεία ήταν χρονοβόρα. Ένα μικρό δωμάτιο για τις ανάγκες του δασκάλου, διέθεταν τα περισσότερα σχολεία. Στις μικρές αυλές κάποιοι δάσκαλοι έφτιαχναν κήπους ή ακόμα και κοτέτσι και έτρεφαν κότες. Στην περίοδο των διακοπών οι μαθητές θα πήγαιναν εναλλάξ, θα φρόντιζαν τις κότες και θα μάζευαν τα αυγά για τον δάσκαλο. Πόσο παράξενα να ακούγονται όλα αυτά στα σημερινά παιδιά...

Αρχές Σεπτεμβρίου με την τσάντα στην πλάτη και με την μπλε σχολική ποδιά, η οποία καταργήθηκε το 1981, θα ξεκινούσαμε για το σχολείο. Πριν το μάθημα, θα προηγούνταν πάντα η πρωινή προσευχή. Όρθιοι στην άκρη

Γράφει η Χρύσα
Καραπάνου - Τζουβάρα

στο θρανίο, σε στάση προσοχής, θα απαγγέλαμε, ένας κάθε μέρα, το «Βασίλειο Ουράνιο» ή το «Πάτερ ημών». Τις πρώτες ώρες θα είχαμε ανάγνωση, ορθογραφία, και έλεγχο στα τετράδια αντιγραφής. Τα μπλε τετράδια, με το κενό στο πάνω μέρος για να ζωγραφίζεις μια εικόνα από το μάθημα και τις γραμμές κάτω για την αντιγραφή. Θα ακολουθούσε η γραμματική με τους ατελείωτους κανόνες, «όταν η λήγουσα είναι βραχύχρονη και η παραλήγουσα μακρά και τονίζεται, αυτή περισπάται», ένας από τους πολλούς κανόνες που έπρεπε να μάθουμε καθώς είχαμε πολυτονικό σύστημα, με την οξεία την περισπωμένη, την ψιλή, τη δασεία και πόσα άλλα, που μας έκαναν τη ζωή δύσκολη. Το πολυτονικό σύστημα καταργήθηκε αργότερα, αρχές του 1982.

Για να βγαίνει το ωρολόγιο πρόγραμμα γινόταν συνδιδασκαλία στις τάξεις. Η τρίτη με την τετάρτη, η πέμπτη με την έκτη. Τα μαθήματα ήταν τα βασικά όπως αριθμητική, ιστορία, φυσική ιστορία, θρησκευτικά, χημεία, γεωγραφία, αλλά και Ευαγγέλιο κάθε Σάββατο. Τότε είχαμε μαθήματα και τα Σάββατα. Το πενήντημερο για τα σχολεία σταμάτησε και αυτό αρχές του 1981.

Γυμναστική δεν κάναμε ποτέ από ό,τι θυμάμαι. Προφανώς ο δάσκαλος θα έκρινε ότι δεν την χρειαζόμαστε, καθώς είχαμε το ποδόσφαιρο, το κυνηγτό, τον κρυφτοτενεκέ και το σκαρφάλωμα στα δέντρα, που μας γύμναζαν μάλλον επαρκώς. Σε ότι αφορά την ωδική, δε μας δίδονταν αρκετές φορές η ευκαιρία να ξεδιπλώσουμε το ταλέντο μας, ίσως γιατί δεν άντεχαν τα αυτιά των δασκάλων την τόση μελωδία. Ακούσε πριν τις εθνικές επετείες να εξασκηθούμε, στο «όλη η δόξα, όλη η χάρη», αλλά και πριν τις μεγάλες θρησκευτικές εορτές να ψάλλουμε απολυτίκια και ύμνους, κυρίως πριν τα Χριστούγεννα που μαθαίναμε, το «η Παρθένης σήμερα».

Η χειροτεχνία περιοριζόταν σε ένα μπλοκ με σχέδια που έπρεπε να φτιάξεις περνώντας λεπτές λωρίδες χαρτι-

ού ανάμεσα από τα κενά που δημιουργούσε το διάτρητο χαρτί, ανασκητώντας με ένα μολύβι ή με το κονταρίτσι της γιαγιάς, που ήταν πιο λεπτό και γλύτωνα το σκίσιμο του χαρτιού.

Η έδρα βρίσκονταν σε κεντρικό σημείο για να μπορεί ο δάσκαλος να επιτηρεί την τάξη. Πάνω βρίσκονταν το ωρολόγιο πρόγραμμα και το βιβλίο τάξης και από πίσω ο μεγάλος πράσινος πίνακας, το φρουγγάρι και οι κιμωλίες σε διάφορα χρώματα, για να γράφουμε στον πίνακα.

Κάποιοι δάσκαλοι συνήθιζαν να σχεδιάζουν ένα σταυρό στο μέτωπο των αδιάβαστων μαθητών ως μια μορφή πίεσης για διάβαση. Οι αμελείς μαθητές έπρεπε να γυρίσουν σπίτι, χωρίς να σβήσουν τα ίχνη της κιμωλίας και να διατηρήσουν το σταυρό στο μέτωπο για τις επόμενες μέρες, μέχρι να δοθεί άφεση αμαρτιών. Εννοείται πως με το που τελειώνει το μάθημα το μεσμέρι και έφευγαν από το οπτικό πεδίο του δασκάλου, ο σταυρός εξαφανίζονταν και ξαναδημιουργούνταν από μια κρυμμένη κιμωλία την επόμενη το πρωί. Ο κίνδυνος όμως να σε καρφώσει κάποιος από τους συμμαθητές στον δάσκαλο ή να σε συναντήσει ο δάσκαλος το απόγευμα, ήταν μεγάλος.

Στους μεγάλους τοίχους της τάξης που δεν υπήρχαν παράθυρα, ήταν κρεμασμένοι οι χάρτες για τις ανάγκες της γεωγραφίας. Ο πολιτικός και ο γεωφυσικός χάρτης της Ελλάδας καθώς και ο παγκόσμιος. Σηκωνόσουν στον πίνακα και έπρεπε να δείξεις με τον μεγάλο ξύλινο χάρακα, βουνά, νομούς, πρωτεύουσες, πόλεις, ακρωτήρια, διώρυγες, ποτάμια τα πάντα. Από πού πηγάζει και που χύνεται το καθένα. Για τις ανάγκες του μαθήματος υπήρχε και μια μεγάλη υδρόγειος σφαίρα, η οποία αποδείχτηκε μεγάλο μαρτύριο, καθώς έπρεπε να βρεις τις θέσεις των διαφόρων χωρών, αλλά πρώτα από όλα της Ελλάδας. Σε μια τόσο συμπυκνωμένη μορφή με τόσο μικρά γράμματα, άμα δεν είχες ιδέα, καθόσουν και κοιτάζες ατελείωτα, μέχρι να σε συνεφέρει ο δάσκαλος (όχι με πολύ παιδαγωγικό τρόπο). Ήταν η εποχή, όπως και οι προηγούμενες, που «το ξύλο βγήκε από τον παράδεισο» και με τις ευλογίες των γονέων «βάρη δάσκαλε για να μάθει και να μην έχει την τύχη τι δική μας», ο χάρακας και η βέργα από κρανιά, θα κοκκίνιζαν τα δάχτυλα και θα μαύριζαν τις παιδικές ψυχές με δυσάρεστες αναμνήσεις. Χωρίς βοήθεια από το σπίτι τα περισσότερα παιδιά, καθώς οι γονείς ήξεραν μόνο τα βασικά, χωρίς να υπάρχει στο γνωστικό αντικείμενο των δασκάλων, η δυσlexία ή η διάσπαση προσοχής, που σήμερα με την κατάρτιση που έχουν οι νέοι δάσκαλοι άμεσα παραπέμπουν τα παιδιά σε ειδικό, όλα αποδίδονταν στον δύστροπο χαρακτήρα των παιδιών και στην αμέλεια.

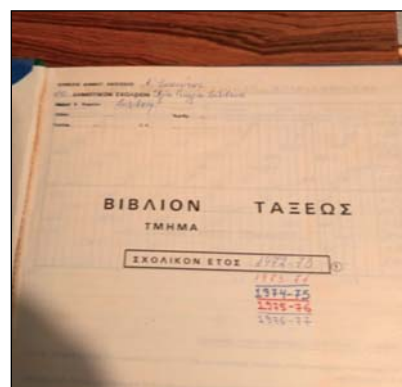
Στα κενά δίπλα από τα παράθυρα ήταν φωτογραφίες των ηρώων του '21 και πάνω από τον πίνακα η εικόνα του Χριστού. Στη μέση της αίθουσας η ξυλόσομπα, η μόνη πηγή θέρμανσης. Κά-

θε φθινόπωρο γίνονταν προμήθεια σε ξύλα και έπρεπε οι μαθητές να τα στοιβάξουν με τάξη στην αποθήκη. Οι μεγαλύτεροι και εξυπνότεροι στοιβάζαν και οι υπόλοιποι κουβαλούσαν, όχι και με πολύ γρήγορο ρυθμό βέβαια, για να χαθεί και λίγο μάθημα, ενώ δεν ήταν λίγες οι φορές που κατέρρεε η στοιβάζα, όμως τυχαίως. Σε κάποια σχολεία οι μαθητές κουβαλούσαν επίσης ξύλα και προσανάμματα για να καλυφθούν οι ανάγκες τόσο του σχολείου, όσο και του δασκάλου που διέμενε στο σχολείο τον περισσότερο καιρό, αν όχι μόλις.

Στην είσοδο του σχολείου του Άη Γιώργη υπήρχε μια μικρή βιβλιοθήκη με διηγήματα και άλλα βιβλία. Στις διακοπές θα έπρεπε να παίρνουμε από ένα δύο βιβλία, να τα διαβάσουμε και ως απόδειξη να γράψουμε και μια περιληψη. Εννοείται ότι οι περισσότεροι τα επιστρέφουμε χωρίς να τα ανοίξουμε καν! Οι διακοπές ήταν για άλλα πράγματα. Τα ψηλά βουνά του Ζαχαρία Παπαντωνίου θα παρέμεναν απάτητα για εμάς. Γνωρίζαμε άλλωστε το Ξηροβούνι! Αυτές τις εμπειρίες θα γράφαμε τον Σεπτέμβριο στην περιληψη και απορούσαμε κιόλας πως καταλάβαινε ο δάσκαλος ότι δεν είχαμε ρίξει ούτε μια κλεφτή ματιά.

Στο διάλειμμα αν δεν ήμασταν τιμωρία και αν δεν έβρεχε θα βγαίναμε στην αυλή, θα τρώγαμε κάτι, συνήθως ήταν μια φέτα ψωμί με τυρί ή καμιά τηγανίτα, αν περισσεύει και σπάνια μαρμελάδα. Τα είχαμε βαρεθεί τόσο πολύ που ούτε τα αγγίζαμε. Το μεσμέρι πηγαίνοντας για τη χώρα, θα πετιόνταν στο ρέμα του Ζαγράφου, ενώ κάτι αντίστοιχο γινόταν λίγο πολύ και στα σχολεία των άλλων συνοικισμών. Ελλείψει

ρέματος, το βαρετό κολατσιό, θα εκσφενδονίζονταν στην πιο πλούσια σε βλάστηση πατλιά που θα βρίσκονταν στο πέραςμα. Αν σκεφτούμε ότι οι γονείς μας όταν πήγαιναν σχολείο ή και σε λίγο μεγαλύτερη ηλικία, είχαν να φάνε όλη μέρα ψωμί με κρεμμύδι, εμείς μάλλον υπήρξαμε αγάριστοι. Αλλά τι να κάναμε... τα δύο σχολεία και του Άη Γιώργη και της Παναγίας ήταν στην πλατεία και όσο να 'ναι οι μυρωδιές από τα μεζεδάκια που ετοιμάζαν στα καφενεία σου τσάκιζαν τη μύτη! Αυγά τηγανιτά με τυρί, συκωτάκια κοτόπουλου, κορν μπιφ! Πώς να ανοίγες μετά τη σακουλίτσα με το τυρί, που από τη ζέστη μέσα στην τσάντα δεν ανέδυε και την πιο ωραία μυρωδιά...

Κάθε Κυριακή έπρεπε να πηγαίνουμε εκκλησία, βρέξει, χιονίσει και αν δεν πηγαίναμε έπρεπε να δικαιολογηθούμε τη Δευτέρα στον δάσκαλο γιατί δεν πήγαμε και συνήθως δεν ήμασταν ιδιαίτερα πειστικοί. Αυτό βέβαια δεν ίσχυε για όσους πήγαιναν σχολείο στο Βιτσιρίνι ή στον προφήτη Ηλία, τόσο λόγω αποστάσεως, αλλά και επειδή οι δάσκαλοι δεν ασκούσαν τέτοια πίεση στους μαθητές για να εκκλησιαστούν, αυτοί είχαν μια μέρα για να κοιμηθούν. Οι υπόλοιποι προσευχόμασταν όλη την εβδομάδα να αρρωστήσουμε εμείς ή ο παππάς, για να κοιμηθούμε.

Την Δευτέρα θα υπήρχε έλεγχος καθαριότητας. Τα χέρια πάνω στα θρανία για να δει ο δάσκαλος αν είχαμε κομμένα και καθαρά νύχια. Αν έμπαιναν σήμερα στο σχολείο θα έβλεπαν τις μαθήτριες να συναγωνίζονται τις δασκάλες στο μανικιούρ, καθώς τώρα υπάρχει απόλυτη ελευθερία και δεν υπάρχει κανένας περιορισμός. Από το ένα άκρο στο άλλο.

Στις εθνικές επετείους θα πηγαίναμε εκκλησία και θα γινόταν κατάθεση στεφάνου. Για να γίνει το στεφάνι έπρεπε να μαζέψουμε λουλούδια, τα οποία όμως δεν υπήρχαν. Τα λουλούδια ήταν μια πολυτέλεια στα σπίτια εκείνη την εποχή, καθώς το νερό το κουβαλούσαν για να καλύψουν τις βασικές ανάγκες. Επίσης τα ζώα δεν άφηναν περιθώρια καλαισθησίας στις αυλές, και έτσι ξεχυνόμασταν στα αβόσκηστα χωράφια και ψάχναμε κυκλάμινα, μανουσάκια, λαγαύτια και ό,τι άλλο άνθι-

ζε ανάλογα με την εποχή, για να εμπλουτίσουμε το στεφάνι και να είναι το καλύτερο.

Στο τέλος της σχολικής χρονιάς όλα τα σχολεία θα μαζεύονταν στην Παναγία και θα έκαναν την αποχαιρετιστήρια γιορτή για τη λήξη της σχολικής χρονιάς. Διάλογοι και ποιήματα, άγχος μην ξεχάσεις τα λόγια και βαθιά υπόκλιση στο κοινό στο τέλος. Κάποια στιγμή αυτό σταμάτησε και κάθε σχολείο έκανε τη δική του γιορτή. Ήταν η μέρα που οι δάσκαλοι θα έδιναν και τα ενδεικτικά, στα οποία πέραν από το βαθμό, αναγράφονταν και η διαγωγή, «κοσμιωτάτη». Τουλάχιστον είχαμε κάτι να περηφανευόμαστε. Η τελευταία μέρα, ήταν μέρα χαράς και απελευθέρωσης. Θα ακούγαμε μερικές παρατηρήσεις από τους δασκάλους για να διαβάσουμε περισσότερο -σε εμάς ο δάσκαλος έλεγε να διαβάσουμε εξωσχολικά βιβλία για να βελτιωθούμε στην έκφραση- λέγαμε ένα «μάλιστα» για να μην τον κακοκαρδίσουμε και ήμασταν ελεύθεροι. Το καλοκαίρι ήταν μπροστά μας και για μερικούς μήνες θα είχαμε την ησυχία μας και τα αυτιά μας στη θέση τους, με το κανονικό τους χρώμα. Θα βοηθούσαμε στις δουλειές της οικογένειας, στα ζώα ή στο κουβάλημα αλλά δεν μας πείραζε διόλου.

Από την αυστηρότητα των δικών μας σχολικών χρόνων, τις αντιπαιδαγωγικές μεθόδους αυτής της περιόδου -και πολύ περισσότερο των προγενέστερων-, των αυστηρών περιορισμών εντός και εκτός σχολείου, φτάσαμε σήμερα στο να υπάρχει πλήρης ελευθερία στο σχολείο και οι εκπαιδευτικοί να έχουν να αντιμετωπίσουν περισσότερο θέματα συμπεριφοράς και σχολικής βίας μεταξύ των μαθητών, παρά μαθησιακά θέματα. Οι εποχές αλλάζουν, οι παιδαγωγικές μέθοδοι και τα συστήματα εκπαίδευσης προσαρμόζονται στους καιρούς και πάντα, κάθε γενιά θα έχει να διηγηθεί τις δικές της ιστορίες από το σχολείο, ευχάριστες ή και δυσάρεστες.

Κυριακή 23 Νοεμβρίου Η Αδελφότητα της Αθήνας προγραμματίζει μονοήμερη εκδρομή στην Ι. Μονή Παναγίας Μαλεβής & στο χωριό Άγιος Πέτρος

Ανακαλύψτε τη μαγεία του Πάρνωνα μέσα από μια εκδρομή που συνδυάζει ιστορία, πίστη και φύση!

Πρώτη στάση η Ιερά Μονή Παναγίας Μαλεβής, ένα ιστορικό μοναστήρι που στέκει επιβλητικά στις πλαγιές του Πάρνωνα, σε υψόμετρο 900 μέτρων.

Η Μονή, φημίζεται για τη θαυματουργή, μυροβλυσούσα εικόνα της Παναγίας, έργο που κατά την παράδοση αποδίδεται στον Ευαγγελιστή Λουκά.

Μετά το προσκύνημα, θα κατευθυνθούμε στο γραφικό χωριό Άγιος Πέτρος, όπου θα απολαύσουμε το φαγητό μας μέσα σε μια καταπράσινη και γαλήνια ατμόσφαιρα.

Τιμή συμμετοχής: 23€ / άτομο

Κλείστε θέση σήμερα και ελάτε μαζί μας να αποδράσουμε στην καρδιά της Αρκαδίας!

Για κρατήσεις ενημερώστε τα μέλη του Δ.Σ.

ARENA
CAR RENTAL

EST. 1985

MAROUSSI • KOROPOLI • GLYFADA

Tel.: 210 6147400

www.arenagr.com reservations@arenagr.com

f i

**Αρτοποιασμοί
Καισαριανής**

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΦΟΥΡΝΟΣ

Ευφρονίου 75, Καισαριανή, τηλέφωνο: 210 72 13 168

**GLOBE
LOCO**

Ιερά Οδός 213, Αιγάλεω, τηλ.: 210 5986130
Νέστορος 124, Ίλιον, τηλ.: 210 2690540

Κωνσταντίνος Ναστούλης
Εσωτερικός Ελεγκτής - Λογιστής
CPA, CPIA, MSC, MEd

Αρχ. Μακαρίου 22B, Ιωάννινα
6948 804432 konstantinosnas@gmail.com

μυσταγωγία

Κουντουριώτου 44,
Ιωάννινα

2651 065325

mystagwgia

Μυσταγωγία

https://www.mystagwgia.gr/

Συγχωριανοί μας, αθώα θύματα της γερμανικής κτηνωδίας

Πολλές φρικαλεότητες προκάλεσαν οι Ιταλοί κυρίως στα Πέντε Πηγάδια στους Ραψαίους, αλλά και σε γύρω χωριά, με εκτελέσεις αμάχων, κάψιμο σπιτιών ως αντίποινα για την βοήθεια που πίστευαν ότι πρόσφεραν οι κάτοικοι τους στους αντάρτες.

Οι αντάρτες προκαλούσαν ζημιές στις αυτοκινητοπομπές τους και στον ανεφοδιασμό των Γερμανών - Ιταλών στην επαρχιακή οδό Ιωαννίνων Άρτας με τα αντίποινα στους κατοίκους.

Έτσι λοιπόν στις 26 Ιουλίου 1943 αιχμαλώτισαν πολλούς κατοίκους από την κλεισούρα, τα Πέντε Πηγάδια και τους Ραψαίους και τους οδήγησαν στην περιοχή του Αγίου Θεοδώρου. Μετά από πολλές διαπραγματεύσεις με την κοινότητα Κλεισούρας άφησαν ελεύθερους πολλούς ηλικιωμένους και τα γυναικόπαιδα. Κράτησαν όμως περίπου 10 άτομα και τους οδήγησαν προς την Σκλίβανη, στο παλιό καλντερίμι στη θέση που λεγόταν Μήτσο - Παπά (το σημείο ονομαζόταν έτσι γιατί παλαιότερα οι ληστοσυμμορίες είχαν σκοτώσει τον Δημήτριο Παπασάββο, μικροέμπορο, που πουλούσε είδη οικιακής χρήσης, σπέρτα, οινόπνευμα, τσιγάρα, θεωρώντας ότι είχε στην κατοχή του λίρες).

Από αυτά τα 10 άτομα απελευθερώσαν ακόμα δύο ηλικιωμένους.

Τα 8 άτομα τα ετοίμασαν για εκτέλεση (ανάμεσά τους και ο 18χρονος Χρήστος Αναγνώστου ο οποίος πρόλαβε και το έβαλε στα πόδια για να σωθεί, οι Ιταλοί άρχισαν να τον πυροβολούν τραυματίζοντας τον στο πόδι, αλλά πρόλαβε και αποκρίθηκε τραυματισμένος.

Μετά από 2 ημέρες περίπου τον βρήκε ο Νικόλαος Τζιριβήλας, τον μετέφερε στο Βιτσιρίνι στο σπίτι του Χρήστου Γιαννάκη, περιποιήθηκαν το τραύμα του, έγινε καλά και

ήταν ο μόνος επιζών από αυτή την εκτέλεση.

Μετά τις ντροπιαστικές ήττες και απώλειες που είχαν οι Ιταλοί από τους αντάρτες του Αλέξανδρου Παπαδόπουλου, οι Γερμανοί αναγκάστηκαν και πήραν την υπόθεση οι ίδιοι στα χέρια τους, για να εκκαθαρίσουν την περιοχή από τους αντάρτες, στήνοντας φυλάκια και πολυβόλα στα γύρω υψώματα.

Στις αρχές Σεπτεμβρίου 1943 κάποιος σκοπός από ένα φυλάκιο παρατήρησε να κινείται μεγάλο κοπάδι αιγοπρόβατα και να κατευθύνεται προς τη Σκλίβανη και να το καθοδηγούν άνδρες με στρατιωτικά ρούχα, οι οποίοι όμως ήταν ληστές - ζωοκλέφτες που λυμαίνονταν την περιοχή και ειδοποίησε τους Γερμανούς. Το γεγονός αυτό προκάλεσε την οργή των Γερμανών πιστεύοντας ότι είναι αντάρτες, έτσι λοιπόν στις 7 Σεπτεμβρίου επίλεκτα στρατιωτική δύναμη κατευθύνθηκε από τα Πέντε Πηγάδια προ το Βιτσιρίνι. Κατεβαίνοντας προς το συνοικισμό παρατήρησαν ότι από τα σπίτια στα τζιριβηλικά απομακρύνεται άντρας οπλισμένος με στρατιωτική στολή.

Οι περισσότεροι κάτοικοι είχαν ειδοποιηθεί και είχαν εγκαταλείψει τα σπίτια τους, ανεβαίνοντας στο βουνό μήπως γλυτώσουν.

Φτάνοντας οι Γερμανοί στα πρώτα σπίτια μπήκαν στο σπίτι το Κώστα Φερντίνου και βρήκαν τον ίδιο, τη γυναίκα του Γαρυφαλλιά, την Ευθυμία Γρηγ. Κατσάνου και το δίσχρονο γιο της Γεώργιο και τους εκτέλεσαν επί τόπου.

Προχωρώντας πήγαν στο σπίτι του Χρήστου Γιαννάκη (που ήταν κωφός) και δεν είχε αντιληφθεί ότι οι υπόλοιποι είχαν φύγει (μάζεψε καρύδια από τα δένδρα) και τον εκτέλεσαν στην αυλή του.

Συνεχίζοντας οι Γερμανοί έφτασαν στο σπίτι του Κων/νου και Νί-

κου (Κόλιου) Τζουβάρα. Εκεί είχαν παραμείνει δύο γυναίκες που εκτελέστηκαν επί τόπου, η Αναστασία συζ. Ευάγγελου Τζουβάρα και η Δήμητρα Κωστούλα, με το μικρό της γιο που τραυματίστηκε και ο πατέρας του Ηλίας Κωστούλας μεταφέροντάς τον προς το Βουλγαρέλι απεβίωσε το παιδί.

Κατηγορίζοντας πιο κάτω πήγαν στο σπίτι του Θεόδωρου Σταυρούπουλου, που εκτέλεσαν τον ίδιο και τη γυναίκα του Αννέτα.

Στη συνέχεια κατέβηκαν στα δύο σπίτια του Νικολάου και Κων/νου Τζιριβήλα μη γνωρίζοντας ακριβώς από που είχε φύγει ο οπλισμένος άντρας που είχαν δει νωρίτερα έκασαν τα δύο σπίτια.

Τα άσχημα νέα μαθεύτηκαν γρήγορα και στους άλλους μαχαλάδες του χωριού και για να μετριάσουν το μίσος και την οργή των Γερμανών κατακτητών δημιούργησαν μια επιτροπή από τον Πρόεδρο του χωριού, τον παπά και τον δάσκαλο, μαζί τους και ο Μητρο-Γιαννακούλας (που γνώριζε περισσότερα γράμματα) για να τους βοηθήσει και ξεκίνησαν για το Βιτσιρίνι.

Στο συνοικισμό του Σταυρού συνάντησαν τους Γερμανούς και τους υποσχέθηκαν ότι στο εξής δεν θα βοηθούν τους αντάρτες, τους πρόσφεραν «πεσκέσια» (κοτόπουλα, τυριά) για να σταματήσουν τις καταστροφές. Δεν είμαι σίγουρος, αλλά πιθανόν από μαρτυρίες άλλων αυτή την εποχή οι Γερμανοί έκαμαν και τα δύο σχολεία στη Θεοτόκο και τον Άη Γιώργη.

Αφιερώνω στη μνήμη των συγχωριανών μας που τόσο άδικα εκτελέστηκαν από τους θαρβάρους εισβολείς που ήρθαν στον τόπο μας.

Από μαρτυρίες και διηγήσεις των παλαιότερων
Αποστόλης Τζιριβήλας

Κάλεσμα για τη Διάσωση της Γαστρονομικής Κληρονομιάς της Σκλίβανης

Αγαπητοί Συγχωριανοί και φίλοι της Σκλίβανης
Το εγχείρημα που σας αναφέρω έχει την επίσημη στήριξη της Αδελφότητας Σκλιβανιτών Αττικής.

Με μεγάλη χαρά και ενθουσιασμό, σας ανακοινώνω την πρόθεσή μου να συμβάλλω για να δημιουργηθεί, με τη βοήθειά σας, ένα αφιέρωμα στις παραδοσιακές συνταγές του χωριού μας. Σκοπός είναι να καταγράψουμε, να διασώσουμε και να αναδείξουμε τη μοναδική γαστρονομική μας κληρονομιά, μεταφέροντας από γενιά σε γενιά τις γεύσεις, τα αρώματα και τις ιστορίες που συνόδευσαν το τραπέζι της Σκλίβανης.

Για να επιτευχθεί αυτό το εγχείρημα, η συμβολή όλων σας είναι πολύτιμη και απαραίτητη! Κάνω έκκληση σε κάθε Σκλιβανίτη και Σκλιβανίτισσα, όπου κι αν βρίσκεται, να θυμηθεί και να αποκαλύψει:

- Παραδοσιακές συνταγές: Οικογενειακές συνταγές που έχουν περάσει από γιαγιά σε μητέρα, από παππού σε πατέρα, συνταγές ξεχασμένες ή καθημερινές, αλμυρές ή γλυκές.
- Προσωπικές μαρτυρίες και αναμνήσεις: Ιστορίες που συνδέονται με συγκεκριμένα φαγητά και έθιμα γύρω από το τραπέζι, διηγήσεις από την καθημερινή ζωή ή τις γιορτές και τα πανηγύρια.
- Φωτογραφίες: Παλιές φωτογραφίες που απεικονίζουν στιγμές, παρασκευής φαγητών, παλιά νοικοκυριά, ή ακόμα και εικόνες με τα υλικά της εποχής.
- Πληροφορίες για υλικά και τεχνικές: Ποιες πρώτες ύλες χρησιμοποιούσαν, πώς τις προμηθεύονταν, ποιες ήταν οι παραδοσιακές τεχνικές μαγειρέματος (π.χ. σε γάστρα, στο τζάκι, σε ξυλόφουρνο).
- Οποιοδήποτε άλλο στοιχείο πιστεύετε ότι θα εμπλουτίσει αυτό το βιβλίο και θα αναδείξει την πλούσια γαστρονομική παράδοση του τόπου μας.

Όλες οι πληροφορίες θα καταγραφούν με σεβασμό και θα αναφερθούν οι πηγές, εφόσον το επιθυμείτε. Ας συνεργαστούμε όλοι για να δημιουργήσουμε ένα έργο που θα τιμήσει την ιστορία και τον πολιτισμό του χωριού μας και θα αποτελέσει σημείο αναφοράς για τις επόμενες γενιές.

Μπορείτε να επικοινωνήσετε στο τηλέφωνο [6944112879] ή στο [filiou14@yahoo.gr]

Με εκτίμηση
Φίλιου Δημήτρη Γιαννάκου

IOANNIS G. TZOVARAS
Legal Services

Τζοβάρας Γ. Ιωάννης
Δικηγόρος Μ.Δ.Ε.

+30 6957343106

giannis.tzovaras95@gmail.com

Giannis Tzovaras

AUTO SERVICE

ΘΕΟΦΙΛΟΥ

Τσάμης Βασίλης
Χειρουργός Οδοντίατρος

Γκούργας 6, Βρυσούλα - Ιωάννινα Τηλ.: 6944 398064

Email: tsamis1982@gmail.com

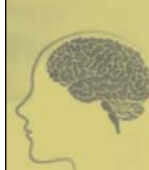
Ζειώπων Ηλίας Κίτιρος

ΔΕΛΜΟΥΖΟΥ 10 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
έναντι Ξενοδοχείου BYZANTION)

Τηλ. Κρατήσεων
26510 49111
& 6974 368364

ΑΝΔΡ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 5 - 35 133 ΛΑΜΙΑ
ΤΗΛ.: 22310 53111 - FAX: 22310 31443
e-mail: fthia-hot@otenet.gr

Τσάμης Ι. Κωνσταντίνος
Νευρολόγος - Επικ. Καθηγητής Φυσιολογίας
Ιατρικής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

28ης Οκτωβρίου 30 • 1ος Όροφος
Τηλ. για ραντεβού: 6988 503 577
email: ktsamis1981@yahoo.gr

Ανεπιτήρητα ζώα

Το δασαρχείο Ιωαννίνων, με έγγραφο που απέστειλε στο δήμο και κοινοποιήθηκε στις τοπικές κοινότητες, αναφέρεται στο πρόβλημα των ανεπιτήρητων ζώων και παρακαλεί για την ενημέρωση των κτηνοτρόφων, σχετικά με την υποχρέωση σωστής επιτήρησης – φύλαξης των ζώων τους, γνωστοποιώντας της διατάξεις του άρθρου 34 του Ν. 5184/2025, με το οποίο αντικαταστήθηκε η παράγραφος 5 και προστέθηκαν οι παράγραφοι 6 και 39 του νόμου 3585/2007 με τις οποίες προβλέπονται:

Στον ιδιοκτήτη των ζώων που προκάλεσαν αγροτικές φθορές, επιβάλλεται από την αρμόδια υπηρεσία της ελληνικής Αστυνομίας ή το αρμόδιο δασικό όργανο που διαπιστώνει την παράβαση, διοικητικό πρόστιμο, το οποίο κοινοποιείται αμελλητί στην συναρμόδια για την επιβολή του αρχή και του οποίου το ύψος διαμορφώνεται ως εξής:

α) Αν ο ιδιοκτήτης των ζώων διαπράττει το προαναφερόμενο αδίκημα για πρώτη φορά, διοικητικό πρόστιμο 500 ευρώ.

β) Αν ο ιδιοκτήτης των ζώων διαπράττει το προαναφερόμενο αδίκημα για δεύτερη φορά, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο 1.500 ευρώ.

γ) Κάθε επόμενη διάπραξη πλέον της περ. β) το διοικητικό πρόστιμο διπλασιάζεται με ανώτατο ποσό επιβλητέου ανά παράβαση προστίμου του ποσού των 12.000 ευρώ.

Ο ιδιοκτήτης των ζώων ενημερώνεται για την παράβαση και την επιβολή προστίμου που του επιβλήθηκε με συστημένη επιστολή και εξοφλεί το πρόστιμο εντός πέντε εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία παραλαβής. Αν το πρόστιμο δεν εξοφληθεί το ποσό βεβαιώνεται από την κατά τόπο αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία.

Εφόσον τα ζώα του παρόντος άρθρου είναι ανεπιτήρητα παραγωγικά σύμφωνα με την παρ. 1 του Ν. 4056/2012 συλλέγονται από το δήμο στα διοικητικά όρια του οποίου εντοπίζονται παρουσία των οργάνων της ελληνικής αστυνομίας ή του αρμόδιου δασικού οργάνου και εφαρμόζονται γι' αυτά οι σχετικές διατάξεις του ανωτέρου άρθρου. Για τα ζώα συντροφιάς εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 4830/2021 περί των αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων των δήμων για τα ζώα συντροφιάς.

Υ.Γ. Ας σημειωθεί ότι το πρόβλημα με τα ανεπιτήρητα παραγωγικά ζώα, αποτελεί μάλιστα για πολλούς δήμους και τοπικές κοινότητες και η πολιτεία στοχεύει με την αυστηροποίηση των νόμων και την αύξηση των προστίμων, σε περιορισμό του προβλήματος.

Πολλές φορές το κόστος της ζημιάς που μπορεί να κάνουν τα ζώα, όταν μπαίνουν σε κήπους και αυλές, φαντάζει μηδαμινό μπρός στην στεναχώρια που βιώνουν ηλικιωμένοι άνθρωποι, όταν αντικρίζουν κατεστραμμένα αυτά που επί μήνες φρόντιζαν, περιμένοντας να δουν τους καρπούς τους. Η αδυναμία δε να ξαναφτιάξουν φράχτες και πλέγματα που έχουν πάρει στο διάβα τους τα βοοειδή, τους κάνει να εκλιπαρούν χρόνια τώρα, για τη φύλαξη των ζώων. Ο φόβος όλων μας είναι μήπως κάποιος, στην προσπάθειά του να βγάλει τα ζώα από τον κήπο ή το αγρόκτημα παρασυρθεί και η ανθρώπινη ζωή ή ο βαρύς τραυματισμός δεν μπορεί με κανένα πρόστιμο, όσο υψηλό και αν είναι να βρει ικανοποίηση. Επίσης είναι ορατός ο κίνδυνος στους δρόμους, όταν αναγκάζεσαι να περάσεις ανάμεσα από κοπάδια βοοειδών, πεζοπόρος ή με αυτοκίνητο.

Παρακαλώ για άλλη μια φορά για την σωστή επιτήρηση των ζώων. Το χωριό ανήκει σε όλους μας και ο σεβασμός στην ιδιοκτησία του κάθε συγχωριανού ή συνδημότη θα πρέπει να είναι αυτονόητος.

**Ο πρόεδρος της τοπικής κοινότητας Σκλίθωνης
Καραπάνος Χαράλαμπος**

ΧΩΡΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΚΛΙΒΑΝΗΣ

Τρία χρόνια μετά την υπογραφή της σύμβασης, από το δήμαρχο Δωδώνης Χρήστο Ντακαλέτση και την ανάδοχο εταιρεία, η οποία ανέλαβε την κατασκευή χώρου Πολιτισμού στη Σκλίβανη, οι εργασίες ολοκληρώθηκαν.

Πριν λίγες μέρες το έργο παραδόθηκε στο δήμο και στο δημοτικό συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στις 30/9/2025 ψηφίστηκε ο κανονισμός λειτουργίας του χώρου πολλαπλών χρήσεων Σκλίβανης.

Πρόκειται για ένα έργο αξίας 460.000 ευρώ με βάση τον προϋπολογισμό και αφορά ένα το κτίριο με ωφέλιμους χώρους άνω των 300 τετραγωνικών το οποίο διαθέτει πρόσβαση σε άτομα με αναπηρία και προαύλιο χώρο.

Αναμένουμε λοιπόν με ανυπομονησία να ανοίξει τις πύλες του το προσεχές διάστημα και να φιλοξενήσει πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις συμβάλλοντας στην ανάδειξη της περιοχής.

**Ο πρόεδρος της τοπικής κοινότητας Σκλίθωνης
Καραπάνος Χαράλαμπος**

Συνέχεια από σελ. 1

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΜΝΗΜΗΣ ΣΤΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ 1940 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Ξαν με αυταπάρνηση τον αγώνα, πληρώνοντας συχνά βαρύ φόρο αίματος. Η γη της Ηπείρου και όλης της Ελλάδος, ποτισμένη με το αίμα των ηρώων, μαρτυρά την αλύγιστη θέληση του Λαού μας που δεν σκύβει το κεφάλι σε κάθε επίδοξο κατακτητή.

Σ' αυτή την ενιαία Εθνική Αντίσταση κατά των δυνάμεων του άξονα, είχαμε την εξαιρετική τιμή να συμμετέχουν ενεργά και οι πρόγονοί μας, καθότι το Ανεξάρτητο Σύνταγμα Ξηροβουνίου, με αρχηγό-Διοικητή τον θρυλικό και γενναίο συγχωριανό μας Αλέξανδρο Παπαδόπουλο, αποτελούνταν κυρίως από Σκλιβανίτες, Ανωγιάτες και κατοίκους των άλλων χωριών της περιοχής μας οι οποίοι έδωσαν πολλές σκληρές μάχες κατά του κατακτητή με κυριότερη τη μάχη της Κανέτας, στην οποία αποδεκάτησαν στην κυριολεξία μεγάλη Γερμανική φάλαγγα.

Συνοψίζοντας, η 28η Οκτωβρίου 1940 και οι μετέπειτα ηρωικοί αντιστασιακοί αγώνες του Λαού μας δεν είναι μόνο μία ξεχωριστή

χρονική περίοδος μνήμης. Είναι το κάλεσμα να πούμε και εμείς τα δικά μας «ΟΧΙ» σε κάθε μορφή καταπίεσης, αδικίας και απειλής κατά της Ελευθερίας, της αξιοπρέπειας και του Δημοκρατικού πολιτεύματος.

Ας κρατήσουμε ζωντανή την μνήμη εκείνων που πολεμήσαν για να είμαστε εμείς ελεύθεροι. Ας σταθούμε άξιοι συνεχιστές της κληρονομιάς τους κρατώντας πάντα ψηλά τη σημαία της Πατρίδος, της αξιοπρέπειας και της Ελευθερίας.

Γιατί το «ΟΧΙ» του 1940 δεν ήταν απλώς μια στιγμή στην ιστορία. Ήταν η απόδειξη ότι οι Έλληνες, όταν είναι ΕΝΩΜΕΝΟΙ μπορούν να υπερνικήσουν κάθε εμπόδιο. Ήταν και θα παραμείνει το σύμβολο της αδούλωτης Ελληνικής ψυχής.

Τους ευχαριστούμε, τους ευγνωμονούμε και προσευχόμαστε να απολαμβάνουν την ανεκλάλητη χαρά της επουρανίου Βασιλείας του ΤΡΙΑΔΙΚΟΥ μας ΘΕΟΥ.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΑΡ. ΛΕΒΕΝΤΗΣ
Δικηγόρος

Αιόλπου 104 | 105 64 Αθήνα | 3ος Όροφος | Γραφείο 302
τηλ.: 210 38 45 285 | τηλ. / fax: 210 32 35 430 | κινητό: 6974 81 40 48
e-mail: leventis.e@dsa.gr

Tzirivilas
ELECTRICAL CONSTRUCTION

Ηλεκτρικές εγκαταστάσεις
Συστήματα ασφαλείας
Αυτοματισμοί

Τζιριβίλας Δημήτριος
☎ 265 10 35242
☎ 6947 499708
✉ tzirivilas_dim@hotmail.com

Ευαγγελία Κλούρα
Επίσημη Μεταφράστρια
Πτυχίου Ιονίου Πανεπιστημίου

9 Βοσ. Κων/νου 87 - ΑΡΤΑ
☎ 26814 00356

✉ info@klr-translations.gr
e www.klr-translations.gr

Δραστηριότητες Αδελφότητας Ιωαννίνων

ΤΟ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Με τη συμμετοχή του χορευτικού μας στο Φεστιβάλ Anadolu Rüyası Kültürler Buluşması (Πολιτιστική συνάντηση Anadolu Rüyası) στην Κωνσταντινούπολη ξεκίνησε η χορευτική χρονιά.

Ένα ταξίδι γεμάτο θύμισες, ιστορία, αρώματα, γεύσεις, παζάρια μα πάνω απ' όλα με συναντήσεις με νέους φίλους και την απαρχή νέων συνεργασιών.

Η εκδήλωση έγινε στο Δήμο Eyüpsultan της Κωνσταντινούπολης, στην Γκαλερί της πόλης, παρουσία του Αντιδημάρχου κ. Özgür Nemutlu και της υπεύθυνης πολιτιστικών θεμάτων του Δήμου κας Sema İnçi. Τους ευχαριστούμε για τη ζεστή φιλοξενία που μας επιφύλαξαν.

Διευθυντής του φεστιβάλ ήταν ο κ. Okan Gürbüz. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την υπεύθυνη του φεστιβάλ κα Dragana Mirkovic για τη συνεργασία και τη φιλοξενία.

Τα δώρα μας, δια χειρός Δημήτρη Πανταζή, δείγμα της Γιαννιώτικης αργυροτεχνίας, όπως επίσης και Τοπικός Οίνος ΠΟΠ Ντεμπίνα από τη ΖΟΙΝΟΣ.

Συγχαρητήρια αξίζουν για μια ακόμη φορά οι χορεύτριες και οι χορευτές μας για την άψογη εμφάνισή τους με την καθοδήγηση του Ziwgas Stergios.

Η συνέπεια του Δημήτρη Μάρα (Dimitris Festivals Marras) ήταν υποδειγματική. Οι υπηρεσίες του Go Fun Travel του Γιώργου Σιούλα (Giorgos Sioulas) και Χρήστου Λώλη ήταν υψηλού επιπέδου. Τους ευχαριστούμε ιδιαίτερα.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ξεκινά η Νέα χορευτική Χρονιά!

Εγγραφές για τη νέα χορευτική χρονιά θα πραγματοποιήσει η Αδελφότητα Σκλιβανιτών Ιωαννίνων την ερχόμενη **Κυριακή 28 Σεπτεμβρίου, στο 27ο Δ.Σ. Ιωαννίνων**, σύμφωνα με το ακόλουθο πρόγραμμα:

5μμ-6μμ: 1ο παιδικό (νήπια έως β' δημοτικού)
6μμ-7μμ: 2ο παιδικό (γ' έως στ' δημοτικού)
7μμ-8μμ: Εφηβικό
8μμ-9μμ: Αρχαρίων
9μμ-10μμ: Ενηλίκων

Οι πρόβες θα γίνονται κάθε Κυριακή και Τετάρτη στο 27ο Δ.Σ. Ιωαννίνων στην Κιάφα (Τ. Ισαάκ 22).

Πληροφορίες: 6944275268,
6972834142, 6970374784

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΣΚΛΙΒΑΝΙΤΩΝ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΣΚΛΙΒΑΝΗΣ

Έναρξη:
Κυριακή 28/09

Ξεκινά η Νέα Χορευτική Χρονιά

ΤΜΗΜΑΤΑ: ΠΑΙΔΙΚΑ - ΕΦΗΒΩΝ - ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΧΟΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ:
ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΖΙΩΓΑΣ & ΖΩΗ ΠΑΝΑΓΗ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: 6944275268 / 6972834142 / 6970374784

Οι πρόβες γίνονται κάθε Κυριακή & Τετάρτη στο 27ο Δημοτικό σχολείο στη Κιάφα

ANNA Γ. ΣΕΠΕΤΑΔΕΛΗ
Δικηγόρος

Χαριλάου Τρικούπη 41, Αθήνα
Τ.Κ. 10681 3^{ος} Όροφος
Τηλ: 210 38 45 285 | 210 32 35 430
6977 68 51 30
sepetadeli.anna@gmail.com

Παραδοσιακό Καφενείο

Το "Κεντρικόν"

Σκλιβανη Ιωαννίνων

Τηλ. 6979380202

Tasos Chalaris
CEO

Karaiskaki 10, Pikermi, 19009, Attica Greece
M +306977737374
E T.Chalaris@mepp.gr
www.mepp.gr

MEPP
Mediterranean Company
Environmental Protection

ΚΗΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΙΔΗ - ΔΩΡΑ

Δ. & Σ. ΑΓΓΕΛΗ

Κύργιου 9 (Τζαμί Καλούτσιανης), Ιωάννινα
Τηλ.: 26510 71356
Εργαστήριο: Επισκοπτικό Ιωαννίνων
Τηλ.: 26510 96119, Κιν.: 6977 668961